

Motion till riksdagen 2021/22:3455

av **Marléne Lund Kopparklint och Sten Bergheden (båda M)**

Inför European Public Warning Service (EU-Alert) i Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att implementera European Public Warning Service (EU-Alert) för att stärka den svenska beredskapen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vi har tidigare motionerat i frågan och den är fortfarande högaktuell inte minst nu när vi befinner oss i ett krisläge med pandemin. Sverige har under de senaste åren visat att landets beredskap varit allt för undermålig mot både inre och yttre hot. Vid naturkatastrofer, såsom årets skogsbränder, eller ett terrorattentat är varje sekund avgörande för både allmänheten och drabbade. Svensk beredskap måste prioriteras högre ifall vi på riktigt ska klara av framtida attacker, kriser och hot samt underlätta räddningsinsatser för exempelvis bortförda barn. Därför är det kritiskt att regeringen tar denna fråga på allvar.

European Public Warning Service, eller EU-Alert, är ett system som används av flertalet europeiska länder med ursprung från det amerikanska nödmeddelandesystemet, Amber Alert. Systemet togs fram för att underlätta sökandet efter bortförda barn men har sedan utvecklats till ett effektivt och stabilt alternativ för myndigheter att meddela eller varna medborgare inom ett visst område angående samhällskritisk information, direkt via mobiltelefon.

Försvarets materielverk fick under år 2012 i uppdrag att utvärdera vilket system som skulle implementeras för att förbättra myndigheternas kommunikationsmöjligheter till allmänheten och föreslog därefter att en enklare sms-funktion skulle kunna läggas till de redan befintliga systemen Hesa Fredrik och Viktigt meddelande till allmänheten (VMA). Detta rekommenderades vara ett tillfälligt alternativ då man ansåg att funktionaliteten i systemet EU-Alert för tillfället inte fanns i alla mobiltelefoner.

Rekommendationen för den tillfälliga implementeringen var från 2012. Samma år blev EU-Alert en obligatorisk del av alla telefoner med operativsystemen Android, iOS samt Windows 10, varpå man räknade med en effektiv täckningsgrad upp till 80 procent av personer i området över 12 år. I Sverige valde vi istället att så sent som den 1 juli 2017 implementera möjligheten att utökat använda VMA via sms.

Dagens system är opålitligt, föråldrat och ineffektivt. Sms-funktionen som skulle bredda möjligheterna för myndigheterna att meddela allmänheten om viktig information garanterar inte att mottagarna alltid nås av informationen då funktionen förlitar sig på mobilnätet och dess belastning. Dessutom har man lämnat en öppen dörr för ligor, terrororganisationer eller stater som Ryssland att enkelt sprida falsk information som kan skapa förvirring och åsamka allmänheten stora skador vid extraordinära händelser. Med EU-Alert garanteras alltid att informationen oavbrutet når mottagarna samtidigt som risken för spridning av falsk information minskar.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har i närmare tio år drivit frågan om implementering av EU-Alert. Enligt myndigheten skulle det kosta ca 40–50 miljoner kronor att ersätta dagens system med EU-Alert, vilket är en bråkdel av kostnaden som uppstår vid nödsituationer som rör bortförda barn, skogsbränder eller terror-dåd om kommunikationen från myndigheter och regering är bristfällig och långsam.

Att regeringen fortsatt stirrar sig blinda på det föråldrade och undermåliga systemet Viktigt meddelande till allmänheten utan att följa MSB:s rekommendationer om att förnya och modernisera dagens system är förkastligt och riskerar att förhindra insatser som kan rädda liv.

Fler än 20 europeiska länder använder sig av Amber Alert för att skydda våra barn och unga, Sverige är inte bland dem. Japan och USA har avancerade kommunikations-system för att varna för flodvågor och jordbävningar som går ut till alla kompatibla telefoner i riskområdet.

I Sverige har vi en mistlur från 1930-talet som enbart når tätorterna samt en hemsida där man själv får söka information (krisinformation.se). Det låter inte som beskrivningen av ett modernt land med säkerhetstänk. Vi behöver stärka svensk beredskap med EU-Alert som är ett modernt och pålitligt system. Detta är en fråga som bör ställas samt åtgärdas snarast.

Marléne Lund Kopparklint (M)

Sten Bergheden (M)